

## SUMMATIVE ASSESSMENT-III - 2025-26 ( MODEL)

A

First Language Part I- Paper-I

SANSKRIT

(For Academic and Oriental Sanskrit Schools)

Time 1 ½ Hours

Class- X

Cool of time - 15. Minutes

Max Score - 40

## ANSWER KEY

| प्रश्न संख्या | अङ्काः | उत्तराणि /मूल्यनिर्णयसूचकाः                                                                                                                           | अनुबन्धसूचनाः                                  |
|---------------|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|
| 1             | 1      | घ) क्षीरम् - जलम् ।                                                                                                                                   | घ) इति लिखति चेत् (1)                          |
| 2             | 1      | घ) १ - ई २ - अ ३ - इ                                                                                                                                  | घ) इति लिखति चेत् (1)                          |
| 3             | 1      | ख) २ साधु ।                                                                                                                                           | ख) इति लिखति चेत् (1)                          |
| 4             | 1      | ख) प्रकृतिस्नेहः                                                                                                                                      | ख) इति लिखति चेत् (1)                          |
| 5             | 2      | ख) पुराणमित्येव न साधु सर्वं<br>न चापि काव्यं नवमित्यवद्यम् ।<br>सन्तः परीक्ष्यान्यतरद्भजन्ते<br>मूढः परप्रत्ययनेयबुद्धिः॥                            | ख) इति लिखति चेत् (1)                          |
| 6             | 2      | शत्रन्तम् - कुर्वन्।<br>शानजन्तम् - विराजमानः ।                                                                                                       | एकैकस्य उत्तरस्य कृते प्रत्येकम् अङ्कः।        |
| 7             | 2      | क) गन्तुकामोऽहं - गन्तुकामः+ अहम् ।<br>ख) गुरुमुपगम्य - गुरुम् + उपगम्य ।                                                                             | भागिकतया लिखति चेत् (1)<br>पूर्णतया लेखनाय (2) |
| 8             | 2      | क) कथम्<br>ख) कः<br>क) भवान् एकं सुभाषितं वदतु ।<br>ख) नदी स्वच्छन्दं प्रवहति ।                                                                       | उचितस्य वाक्यनिर्माणस्य कृते<br>एकौकोङ्कः ।    |
| 9             | 2      | ग्रन्थालये लौकिकन्यायात् ऋते अन्ये ग्रन्थाः<br>सन्ति ।                                                                                                |                                                |
| 10            | 3      | क) परम्परया आगतम् - परम्परागतम् ।<br>ख) भूमिं पालयति इति- भूमिपालः।<br>ग) विज्ञानम् - विशिष्टं ज्ञानम् ।                                              | उचितस्य उत्तरस्य कृते एकैकः अङ्कः ।            |
| 11            | 3      | क) पुत्रस्य पठनवैमुख्यं माता अध्यापकं अवदत्<br>ख) अध्यापकः परिहारार्थं गुडगुलिकान्यायेन<br>गुणपाठकथां अश्रावयत् ।<br>ग) भवान् गुणपाठकथापुस्तकं पठतु । | उचितस्य उत्तरस्य कृते एकैकः अङ्कः ।            |

|       |             |                                                                                                                                                                |                                                                                                                         |
|-------|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 12    | 1<br>1<br>2 | क) काञ्चनम् ।<br>ख) वृणीष्व / समागच्छतु ।<br>ग) वंशेन तारुण्येन सैन्दर्येण विनायादिगुणेन च उत्कृष्टम् अमुं राजकुमारं त्वं परिणयतु । रत्नं स्वर्णनैव सह मिलतु । | क) उचितस्य उत्तरस्य कृते एकैकः अङ्कः ।<br>ख) उचितस्य उत्तरस्य कृते एकैकः अङ्कः ।<br>ग) उचितस्य आशयस्य कृते द्वौ अङ्कौ । |
| 13    | 4           | आशयशोषणं विना विवर्तनम् ।                                                                                                                                      | आशयस्वांशीकरणाय (2)<br>उचितभाषाप्रयोगाय (2)                                                                             |
| 14    | 4           | उचितरीत्या टिप्पणीलेखनम् ।                                                                                                                                     | शीर्षकलेखनाय (1)<br>आशयव्यक्ततायै (2)<br>भाषाशुद्ध्यै (1)                                                               |
|       |             | उचितरीत्या रूपरेखलेखनम् ।                                                                                                                                      | सूचिकाः सर्वाः स्वीकृत्य उत्तरं लिखति चेत् पूर्णाङ्कः ।                                                                 |
| 15    | 4           | उचितरीत्या टिप्पणीलेखनम् ।                                                                                                                                     | शीर्षकलेखनाय (1)                                                                                                        |
|       |             | उचितरीत्या टिप्पणीलेखनम् ।                                                                                                                                     | आशयव्यक्ततायै (2)<br>भाषाशुद्ध्यै (1)                                                                                   |
| 16    | 4           | उदयनः - आम्, <u>सत्यमेव जयते</u> इति किल ?<br>उदयनः - तत् भारतसर्वकारस्य <u>ध्येयवाक्यं</u> भवति ।                                                             | उचितपूरणाय एकैकः अङ्कः ।                                                                                                |
|       |             | उदयनः - <u>मृदुःभावे दृढः कृत्ये</u> भवति ।<br>रश्मी - <u>आम्/ अस्तु/ करोमि</u> ।.....                                                                         |                                                                                                                         |
|       |             | उचितस्य सम्भाषणस्य निर्माणाय एकैकः अङ्कः ।                                                                                                                     |                                                                                                                         |
| आहत्य | 40          |                                                                                                                                                                |                                                                                                                         |